

БЕШЛЕЙ Ольга Василівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови,
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
(м. Чернівці, Україна)

БАТРИНЧУК Зоряна Романівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
асистент кафедри англійської мови,
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
(м. Чернівці, Україна)

AI-АСИСТОВАНЕ СИМУЛЯТИВНЕ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗЗСО: РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АГРЕСІЇ

Сьогодні проблема ефективності педагогічної комунікації безпосередньо пов'язана з інформаційною безпекою суспільства. В умовах інформаційної агресії, коли деструктивні меседжі, мова ворожнечі та емоційні тригери можуть впливати на освітнє середовище, вчитель має виступати не лише посередником знань, а й стабілізуючим комунікатором. В умовах соціальної нестабільності майбутні педагоги опиняються перед новими викликами, зокрема необхідністю ефективно спілкуватися з дітьми і батьками, які постраждали від бойових дій, переживають травматичний досвід або є внутрішньо переміщеними особами (ВПО), а також зберігати довіру до системи освіти. Така комунікація вимагає не лише високого рівня мовної компетентності, але й розвиненої емпатії, емоційної стійкості та навичок ненасильницького спілкування.

Симулятивні ШІ-сценарії дозволяють створювати контрольоване навчальне середовище, де студенти тренуються взаємодіяти з батьками-переселенцями, дітьми з ООП, учнями в стані стресу, колегами з токсичними установками чи адміністрацією з високими вимогами. Це сприяє розвитку мовної гнучкості, регуляції емоцій та формуванню рефлексивного мислення, що допомагає протидіяти маніпулятивним комунікативним практикам. Тому на факультеті іноземних мов Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в листопаді - грудні 2025 року у рамках Гранту для молодих вчених ЧНУ розпочинає роботу інноваційний науково-освітній проєкт, спрямований на розроблення та апробацію ШІ-асистованої симулятивної моделі навчання у підготовці студентів спеціальності «Середня освіта (англійська мова та зарубіжна література)», майбутніх учителів англійської мови.

Мета дослідження полягає у розробленні та апробації моделі ШІ-асистованого симулятивного навчання, що сприяє розвитку комунікативної компетентності, емоційного інтелекту й психологічної готовності майбутніх учителів до професійних викликів. Основні завдання передбачають проведення діагностики освітніх потреб студентів через анкетування та фокус-групи; розробку

сценаріїв симуляцій, які будуть релевантні сучасним педагогічним викликам (робота з ВПО, дітьми з ООП, військовими родинками тощо); проведення експериментального тестування симуляційних практик; підготовка аналітичного звіту та методичних рекомендацій для впровадження моделі у навчальні курси.

Теоретичне підґрунтя цього дослідження базується на поєднанні когнітивно-комунікативного, емоційно-психологічного та технологічного підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів. Перший теоретичний вектор визначено педагогічним контекстом, в якому ефективність мовленнєвої взаємодії залежить не лише від знання мовних норм, а й від здатності усвідомлювати емоційні та когнітивні стани співрозмовника. Відтак, формування емоційного інтелекту, за Д.Гоулманом [1] виступає базовою складовою професійної комунікативної компетентності вчителя, особливо в умовах стресу, конфлікту чи соціальної напруги. Другий теоретичний вектор пов'язаний із розвитком симулятивного навчання (*simulation-based learning*), яке ґрунтується на конструктивістській парадигмі освіти. Відповідно до ідей Дж.Дьюї [2], навчання є ефективним тоді, коли студенти активно взаємодіють із ситуаціями, близькими до реального життя, що дозволяє їм набувати професійного досвіду в безпечних умовах. Використання симуляцій з елементами штучного інтелекту розширює цей підхід, дозволяючи створювати адаптивні комунікативні сценарії, у яких майбутній учитель взаємодіє з ШІ-агентами, що імітують поведінку учнів, батьків або колег. Це забезпечує розвиток метакомпетенцій: емоційної гнучкості, емпатійного слухання, стратегічної рефлексії та етичної відповідальності. Третій теоретичний вектор стосується інтеграції ШІ в педагогічну практику, що розглядається через призму цифрової педагогіки [3; 4]. ШІ виступає не заміном викладача, а партнером у створенні навчального середовища, орієнтованого на людину. У рамках дослідження **ШІ-асистоване симулятивне навчання** трактується як інструмент розвитку педагогічної рефлексії, тобто здатності усвідомлювати власні комунікативні реакції, аналізувати їхню ефективність та вдосконалювати поведінкові стратегії.

У рамках підготовчого етапу дослідження було розроблено шість базових сценаріїв для симулятивної роботи студентів з ШІ:

1. *«Батьки, постійно незадоволені процесом навчання».*
2. *«Батьки-переселенці, які потребують психологічної підтримки».*
3. *«Учень з агресивною поведінкою».*
4. *«Учень із особливими освітніми потребами».*
5. *«Адміністрація школи з високими вимогами».*
6. *«Колеги, які створюють токсичне робоче середовище».*

ШІ-агенти реагують на мовні й емоційні сигнали студентів, моделюючи реальні педагогічні ситуації. Це дозволяє студентам оцінити свої комунікативні реакції, а викладачам проаналізувати рівень емоційної регуляції, стратегій переконання та рефлексивності.

Пілотне анкетування 42 студентів (див. Таблиця 1) з'ясовано, що лише 12% респондентів почуваються готовими до роботи з травмованими дітьми, 10% з

батьками-переселенцями, тоді як 95% висловили інтерес до використання симуляційних практик з елементами ШІ як безпечного простору для розвитку емоційного інтелекту.

Таблиця 1

Результати пілотного анкетування студентів

<i>Питання опитування</i>	<i>Так, повністю впевнені (%)</i>	<i>Частково впевнені (%)</i>	<i>Ні, не готові (%)</i>
1. Наскільки ви відчуваєте себе готовими працювати з дітьми, що пережили травматичний досвід війни?	12	46	42
2. Чи маєте ви досвід або знання щодо роботи з батьками-переселенцями (ВПО)?	10	38	52
3. Чи вмiєте ви деескалювати конфліктні ситуації у шкільному середовищі?	18	54	28
4. Наскільки ви впевнені у своїй здатності підтримати учня з особливими освітніми потребами?	15	44	41
5. Чи відчуваєте ви емоційне виснаження під час педагогічної практики?	36	41	23
6. Чи вважаєте ви, що використання ШІ-симуляцій допоможе вам тренувати професійні комунікативні навички?	69	26	5

Результати пілотного анкетування студентів факультету іноземних мов ЧНУ свідчать про нагальну потребу у формуванні психологічної стійкості та комунікативної готовності майбутніх педагогів до роботи в умовах соціальної турбулентності, спричиненої війною. Тому наступним етапом реалізації проєкту стане поглиблений аналіз освітніх і психологічних потреб студентів. Планується розширення вибірки учасників, проведення інтерв'ю з викладачами, шкільними психологами та педагогами-практиками, які працюють з ВПО, дітьми військових і дітьми з особливими освітніми потребами. Це дозволить створити психологічно орієнтовані профілі ситуацій для моделювання комунікаційних кейсів і визначити критерії оцінювання професійної стійкості, зокрема, рівень емпатії, емоційної регуляції, здатність до деескалації конфліктів.

У другій фазі дослідження буде розроблено й апробовано серію AI-асистованих симуляцій, заснованих на реальних освітніх контекстах: взаємодії з батьками, які зазнали втрат або переселення, роботи з учнями в стресовому стані, вирішенні конфліктів у педагогічних колективах. До процесу буде залучено фахівців із психології для оцінки етичності, емоційної безпеки й адекватності сценаріїв. Після тестування відбудеться порівняльний аналіз комунікативних

стратегій студентів, що дозволить визначити, як симуляції впливають на розвиток упевненості, емпатії та мовної гнучкості.

Висновки. Отже, проєкт має на меті створити ефективну освітню екосистему, що поєднує технологічні, емоційні та соціальні аспекти навчання. Запровадження симулятивних сценаріїв дозволить: підвищити рівень емоційної грамотності студентів; знизити ризики професійного вигорання; зміцнити культуру етичного використання ШІ в освіті; створити навчально-методичну базу для потенційної міжфакультетської співпраці у межах ЧНУ.

Список використаних джерел

1. Гоулман Д. *Емоційний інтелект: Чому він може бути важливішим за IQ*. Нью-Йорк : Bantam Books, 1995.
2. Дьюї Дж. *Демократія і освіта*. Львів : Літопис, 2000.
3. Holmes W., Bialik M., & Fadel C. *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. Boston : Center for Curriculum Redesign, 2022.
4. Selwyn N. *Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education*. Cambridge : Polity Press, 2019.